

Af Christina Hilstrøm
chhi@berlingske.dk

56-årige Linda Evangelista ved noget om skønhed.

Om at have den og miste den.

I 51 år var hun indehaver af en skønhed så delikat, at den virkede brutal.

Den skønhed blev hendes levestof, da hun blev en af 90ernes supermodeller. Omkring hende stod alle døre på vid gab. Alle ville arbejde med hende, kende hende, ligne hende. I 1990 i et interview med Vogue forlod følgende berømte ord hendes yndige mund:

»Vi står ikke ud af sengen for mindre end 10.000 dollar om dagen.«

Linda Evangelista vidste, at hun var smuk, og hun vidste, at det gav fordele. Men det er usikkert, om hun kendte til det fulde omfang af fordele.

For selvom vi fortæller os selv og hinanden, at forfremmelser og partnervalg primært skyldes tilkæmpet dygtighed og vindende personlighed, så er virkeligheden en anden. Videnskabelige undersøgelser viser, at de smukke helt grundlæggende har lettere gang på denne jord. Vi taler bare ikke alt for højt om det.

»Forskningen viser, at der stort set ingen ulemper er ved at være smuk. Men folk er lidt utilpasse ved at tale om det. Muligvis fordi det berører os alle,« siger Mads Meier Jæger, der er professor i sociologi ved Københavns Universitet og forsker i skønhed.

Alle kan ikke ligne Linda Evangelista. De bliver født med kortere ben, plump fysik, smalle læber og tætsiddende øjne. Og det kommer til at have betydning for deres tilværelse.

For de fleste mennesker er det, ifølge Mads Meier Jæger, vanskeligt at fortælle, hvad skønhed er. De nævner luftige egenskaber som en pæn personlighed og et tiltalende væsen. Men bliver de bedt om at bedømme en række billeder af forskellige mennesker på en skala fra 1-10, er der stor enighed.

»70 procent er enige i, hvad der er smukt. Forskningen viser, at vi opfatter symmetriske ansigter og kroppe som smukkere. Vi opfatter desuden ansigter med gennemsnitlige træk smukkere, end hvis trækkene stikker helt af. Og endelig kan vi godt lide ungdommelighed. Det er cocktailen af de tre ting, der definerer skønhed,« siger Mads Meier Jæger.

Årsagen til, at symmetri, gennemsnitlighed og ungdom bliver opfattet som smukt kan, ifølge Mads Meier Jæger, forklares evolutionært.

»En symmetrisk organisme kræver et mere bredspektret genudtryk. Ude i naturen er der også stærk evidens for, at vi foretrækker symmetri. Det gælder fra primater til sommerfugle,« siger Mads Meier Jæger.

Udover de grundlæggende skønhedstræk er der visse forskelle kønnene imellem i forhold til, hvad der bliver opfattet som smukt.

»Kvinder kan godt lide mænd, der er firskårne og har pluskæbe - det hænger sammen med muskelmasse. Og en gang har det været en fordel, for så kunne de mænd kaste spyddet lidt længere. Mænd går efter hip-to-waist-ratioen. Lille talje og brede hofter siger noget om kvindens evne til at reproducere sig. Samtidig er der noget sandt i sætningen »gentlemen prefer blondes«. Mænd har også en tendens til at foretrække kvinder med lys hud. Det har også vist sig, at blondiner har mere hår på hovedet, og tykt hår også bliver set som et tegn på, at hun så kan producere flere børn,« siger Mads Meier Jæger.

Han bliver bakket op af psykologen og forskeren ved Harvard University, Nancy Etcoff, der har skrevet »Survival of the Prettiest: The Science of Beauty«, som på dansk hedder »De smukkestes overlevelse: Skønhedens videnskab«. Her argumenterer hun på baggrund af forskning for, at skønhed ikke er en kulturel

Linda Evangelista var genetisk velsignet med en fysik, der stoppede trafik og fik samtaler til at forstumme. Her er hun fotograferet på Ibiza i 1990. I dag har hun selv erklæret, at hun er blevet »bruttalt vansiret« af en skønhedsbehandling. Foto: Auger Benjamin

I sidste ende er det udseendet, der tæller ...

De fleste ønsker, at ordentlig opførsel, sympatiske karaktertræk og dygtighed tæller mere end udseendet. Men uretfærdighed er et grundvilkår – især for dem med plump fysik, smalle læber og tætsiddende øjne. Forskningen viser, at når det gælder alt fra karriere til strafudmåling, så er en vindende personlighed fin nok, men symmetriske ansigtstræk er bare bedre.

Brad Pitt her fotograferet i 2002. Han er i årevis blevet udråbt til at være blandt verdens smukkeste mænd. I filmen »Troja« fra 2004 spiller han i øvrigt den trojanske prins Paris, der er dødeligt forelsket i den smukke Helena. Foto: Del Castillo

Danske Helena Christensen fotograferet i 1992, hvor hun var 23 år – og uimodsigeligt smuk. Foto: Pierre Guillaud

Linda Evangelista fik bivirkninger af en skønhedsbehandling, så hun i stedet for at blive slankere fik større fedtdepoter. Foto: SplashNews.com

Men hov. Er der ikke noget med, at man siger, at smukke mennesker er dumme? Beklager. Også det er ønsketænkning fra de mindre genetisk-velsignedes side: Studier viser, at vi tillægger smukke mennesker højere intelligens.

»Det er nogle meget diffuse positive egenskaber, vi tillægger smukke mennesker. Økonomer har forsøgt at finde ud af, hvor udseendet betyder mest og mindst. De fandt ikke overraskende ud af, at smukke prostituerede tjener flere penge end mindre smukke prostituerede. Men forbavsende nok spillede udseendet også ind hos universitetsprofessorer. I USA bliver professorerne målt på studenterevalueringer. Her fik de smukkere professorer bedre evalueringer. Og da løn i USA også er afhængigt af, hvor glade de studerende er, så fik de smukkere professorer også mere i løn. Som universitetsprofessor burde udseendet ikke betyde noget. Men det gør det,« siger Mads Meier Jæger og tilføjer så:

»Men smukke mennesker er ikke klogere. De er ikke bedre til en lang række ting. Det hele er ren diskrimination.«

Den diskrimination foregår konstant. De smukke kommer lettere gennem livet. Mens de grimme skal kæmpe mere for at opnå samme fordele. Alligevel er det en diskrimination, som vi ikke taler helt åbent om: Man siger typisk ikke, at man har valgt sin partner på grund af vedkommendes skønhed.

Det er heller ikke en klassisk chefudmelding, at den nyansatte er valgt, fordi det var den pæneste kandidat. Og det anses i en vis grad for upassende, hvis folk selv siger, at de er pæne.

Paradokset er, at vi alle ved, at udseendet betyder noget, men vi taler ikke åbent om det.

Jagten på skønhed

Forfængelighed og jagten på skønhed har spillet en rolle for menneskeheden i årtusinder. Årsagen er simpel og bakket op af videnskaben: Smukke mennesker har store fordele i tilværelsen. De får bedre job, højere lønninger, lavere straffe og har lettere ved at finde en partner.

I en række artikler ser Berlingske nærmere på det stigende antal mennesker, der jager skønheden – blandt andet gennem plastikkirurgi. Og ikke mindst hvordan vi forholder os til egoden og andres jagt på skønheden.

»Det skyldes, at vi gerne vil have illusionen om, at det handler om den vindende personlighed. Vi kan også bedre lide fortællingen om, at folk har kæmpet hårdt, og det har ført til deres succes. Vi vil gerne have, at vi har lige muligheder i tilværelsen. At udseendet betyder så meget føles uretfærdigt,« siger Mads Meier Jæger.

Uretfærdigt er vel en meget rammende beskrivelse for de mange, der ikke har oplevet åbne døre, fordi de ikke lignede Linda Evangelista. I mellemtiden er der dog sket det, at Linda Evangelista heller ikke længere ligner Linda Evangelista.

En skønhedsbehandling fik for fem år siden uhensigtsmæssige bivirkninger. Linda Evangelista kalder det selv, at hun er blevet »bruttalt vansiret«. Og selvom nogle ville kunne hævde, at hun som 56-årig ser ganske tilforladelig ud. Så ejer hun ganske rigtig ikke længere den skønhed, der får samtaler til at forstumme og forårsager trafikuheld.

Men det er der andre, der gør. De står nu foran alle de åbne døre og står ikke ud af sengen for mindre end 10.000 dollar om dagen.

Skønhed startede krig

Den næsegruse beundring af skønheden, og hyldesten af de smukke kan virke som et fænomen, der hører vores Kardashian-påvirkede tid til. Men nej.

»Vi hører allerede hos Homer, at den smukkeste kvinde i verden, Helena, er så eftertragtet, at alle de græske konger vil have hende til hustru. Og at de indvilger i en alliance, fordi de ved, at den, der får hende - det blev Menelaos i Sparta - vil komme i problemer,« forklarer filosof, forfatter og foredragsholder, Anders Fogh Jensen, om den strukturelle årsag til starten på den trojanske krig for mere end 3.000 år siden.

Men til trods for at temaet på ingen måde er nyt, så har nutiden skabt skræpende omstændigheder for skønhedens vigtighed.

»Jo hurtigere vi vader ind og ud af møder, desto mindre har vi tid til at vise vores dybde og personlighed, og jo mere bliver det derfor det første indtryk, der tæller, og det er jo det øjnene møder,« mener Anders Fogh Jensen og tilføjer:

»Den nye spidsborger er Kierkegaards æstetiker - og derfor kommer det at tage sig godt ud til at blive centralt for at kunne lykkes. Receptionisten er per definition et kort møde, derfor må hun være smuk. Men det gælder også i mange andre job, når kontakten bliver kortere, at det smukke ligesom det gnidningsfrie bliver at foretrække.«

I Danmark holder vi febrilsk fat i det der med værdien af den pæne personlighed. Det er tårkrummende faux pas at tale alt for meget om fordelene for de smukke - andet end på me-taplan. Men sådan er det ikke alle steder i verden.

»I Sydeuropa og dele af Sydamerika er de mere ærlige med betydningen af fremtræden,« mener Anders Fogh Jensen.

Den ærlighed er dog ikke så simpel endda. For spørgsmålet om menneskets sande værdi for menneskeheden i bagen. Og selvom vi skuer hunden på hårene og dømmes bogen på dens omslag, så er der - også historisk - gjort mange forsøg på at få menneskeheden til at rette fokus mod det indre.

»Filosofisk har det siden før Platon handlet om at skue bag det tilsyneladende og afgøre det virkelige. I Kristendommen leder skønheden sågar i uføre. I venstrefløjen i 70erne sagde man, at det var en lille mand, der sad i den store bil, fordi han kompenserede for at være lille - tilsvarende dækker skønhed over indre usselhed. Kosmetisk betyder i dag overflademaling, der skal skjule noget,« lyder det fra Anders Fogh Jensen.

Tilbage står fortsat, at de skønne går gennem tilværelsen med langt mere medvind og velsiddende hår end de grimme.